
Collective action bij systeemverbindende innovaties

Hoe gaan wij daarmee om?

15 september 2014, Wageningen

Wie zijn wij?

- Team van Kennisbasis project Collective action bij
Systeemverbindende innovaties
  - AFSG: Paulien Harmsen, Brenda Israel
  - ASG-WLR: Karel de Greef
  - PSG: Jan Eelco Jansma, Peter Vermeulen, Pieter de Wolf (projectleider)
  - SSG: Emiel Wubben, Jos Verstegen

- Contact: pieter.dewolf@wur.nl, (0320-2)91215
  - Of via de collega van je eigen SG

Waarom deze middag?

- Wageningen UR: multi-stakeholder innovaties
- Vaak vanuit Beta expertise benaderd

- Kan sociale theorie ons helpen om
  - Te begrijpen wat er gebeurt (reflectie)
  - Bij te dragen aan een beter innovatieproces (interventie)

Doel

- Jullie enkele tools aanreiken vanuit sociale theorie en die loslaten op je eigen project/programma
- Aan het eind van de middag hebben jullie meer inzicht in de stakeholderprocessen in je eigen project/programma
- wens: aan het eind van de middag heb je één of twee ideeën voor een interventie
- Mogelijk vervolg: verdiepen op een casus (bijv in projectteamverband) en op zoek naar handelingsperspectief (interventies)

Wat is een stakeholder?

---

persoon
met belang bij
en invloed op
projectresultaat

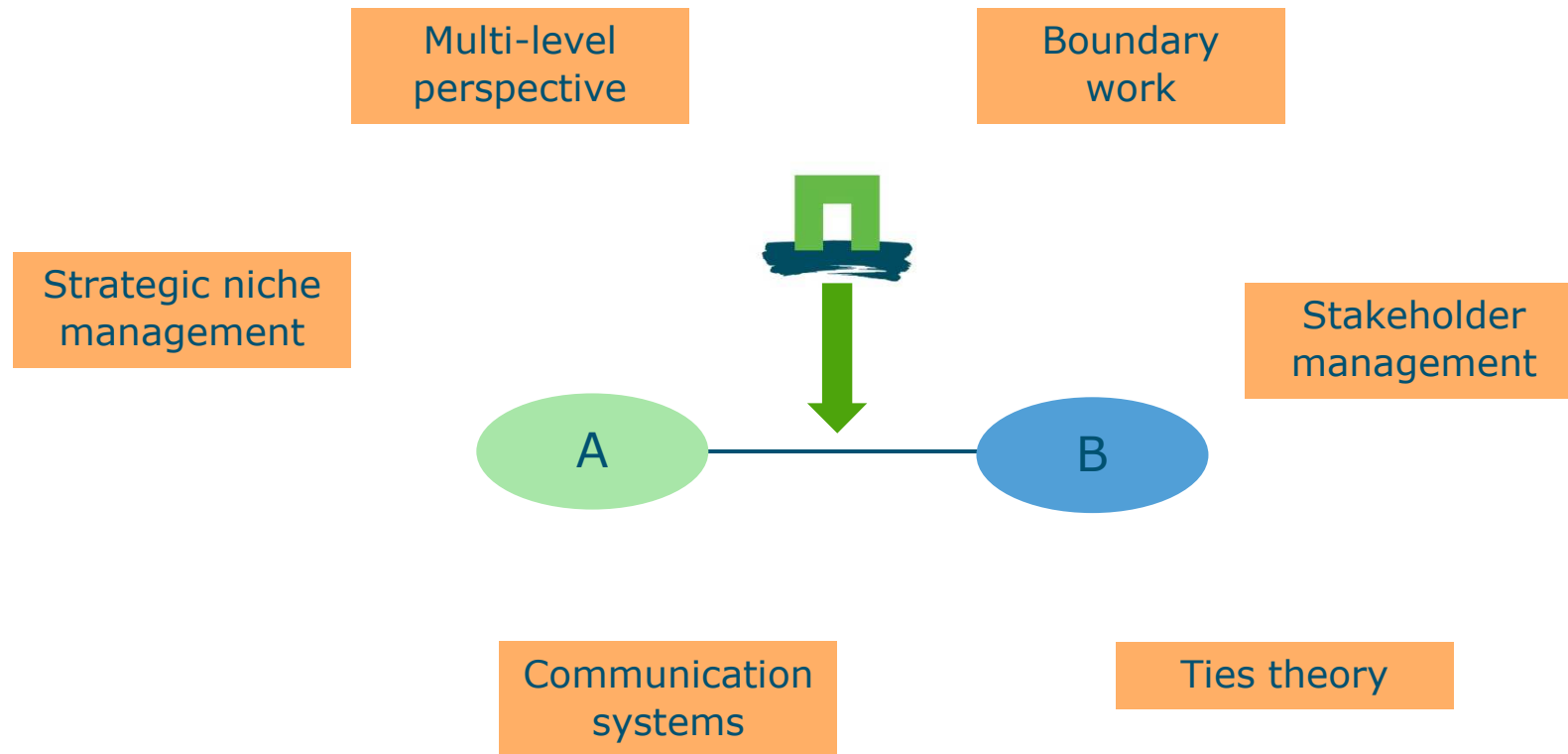

Theoretisch raamwerk Collective action

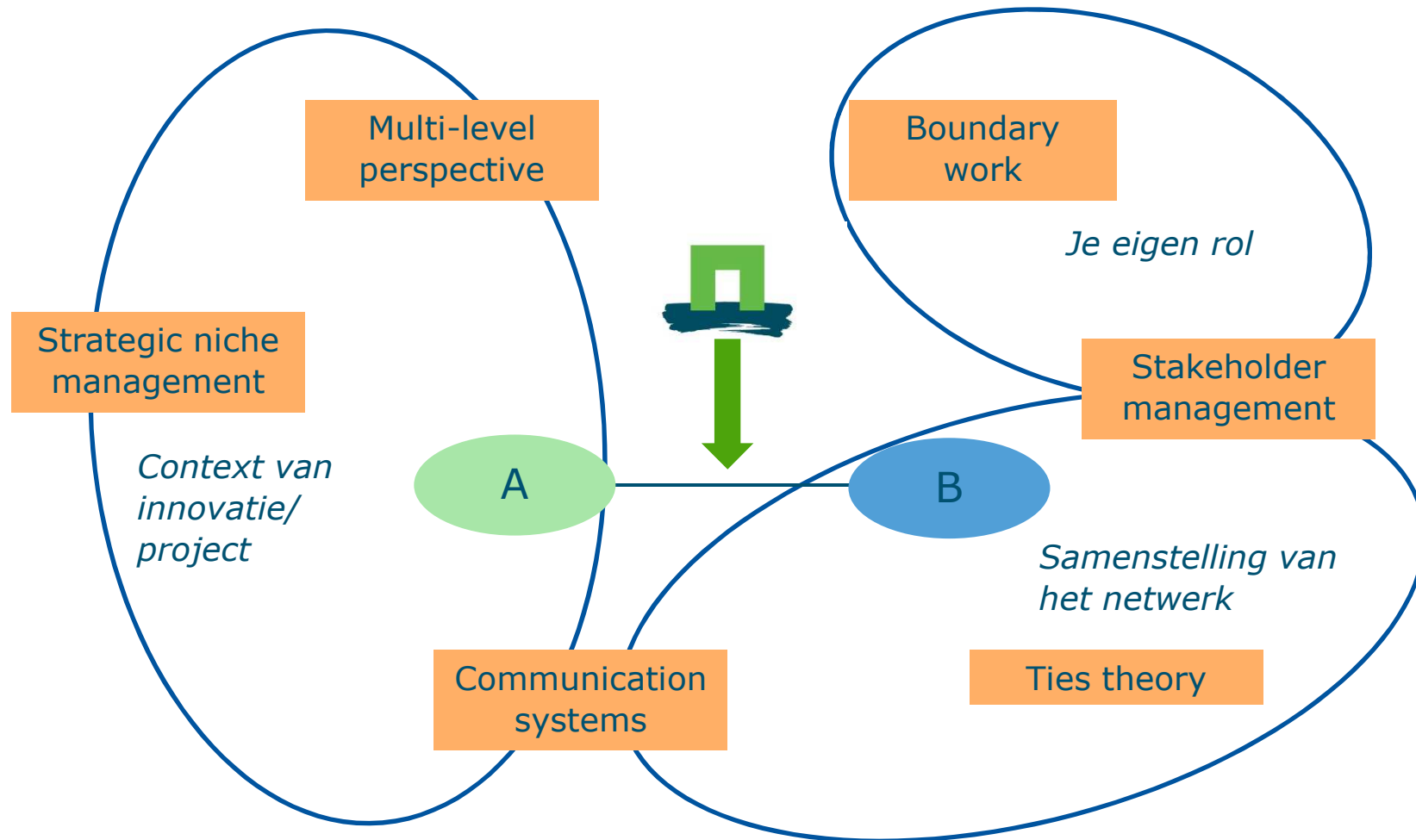

- Collective action: innovatie vraagt gezamenlijke actie van verschillende stakeholders
  - Biobased economy: nieuwe ketens
  - Stadslandbouw: nieuwe verbindingen
  - Duurzame veehouderij: nieuwe allianties
- Wij (onderzoek)
  - hebben invloed op stakeholder samenwerking
  - worden beïnvloed door stakeholder samenwerking
- Relevantie: Horizon 2020, EIP, Topsectoren, regionale innovatieprogramma's

Theoretisch raamwerk Collective action

Theoretisch raamwerk Collective action

Communication systems: organisaties en netwerken hebben een specifieke perceptie van de werkelijkheid

---

- Projecten moeten daar op aansluiten om succesvol te zijn.

Innovatie

Boundary work: werk op het grensvlak tussen stakeholders

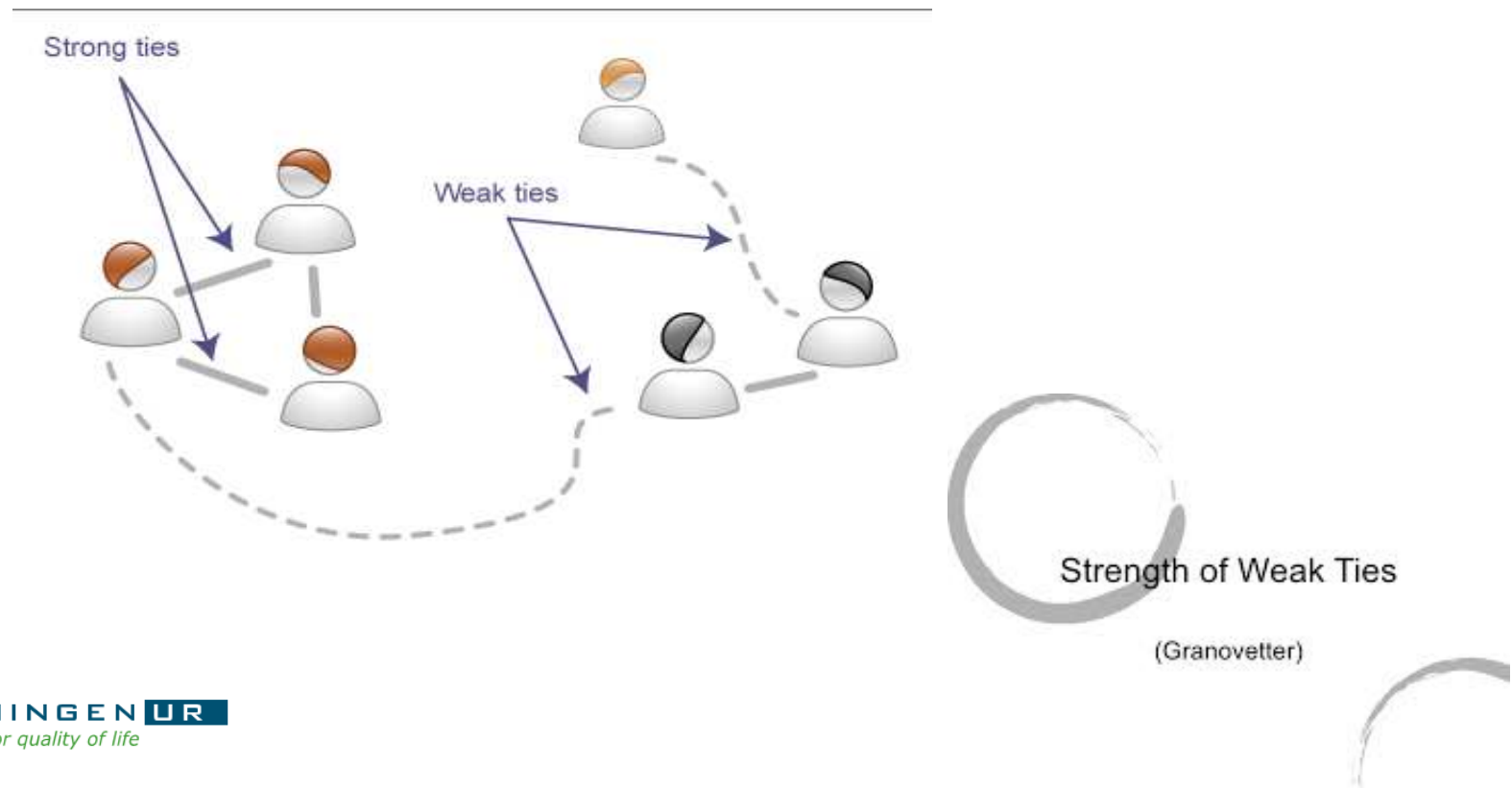

- Om verschillende stakeholders succesvol te laten samenwerken, is het gezamenlijk ontwikkelen van een agenda, kennis en kennisproducten essentieel.

Ties theory: samenstelling van netwerken

- Vernieuwing ontstaat (eerder) wanneer partijen weinig gezamenlijk hebben (weak ties)

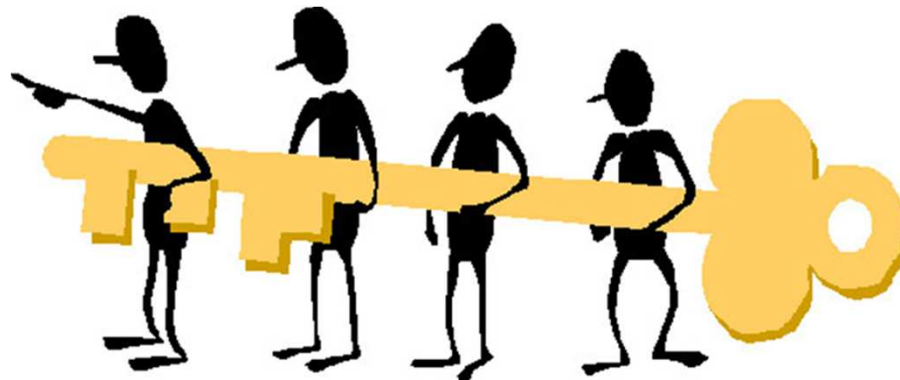

Stakeholder management: gestructureerde aanpak om belanghebbenden te betrekken

---

- Een stakeholder analyse brengt stakeholders in beeld met hun belangen in relatie tot het project

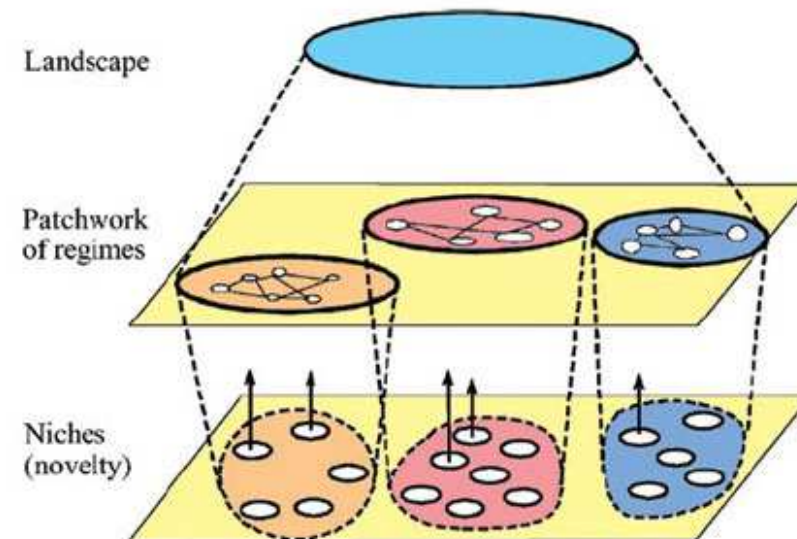

Multi-level perspective: verandering vindt plaats op meerdere niveaus

---

- Landscape: grote externe trends
- Regime: status quo (wetten, tradities, afspraken, systemen, markten)
- Niches: verandering van onderaf vanuit kleine initiatieven

Strategic niche management: hoe geef je nieuwe ontwikkelingen een kans

---

- Een vernieuwing heeft altijd te maken met weerstand vanuit het bestaande systeem en heeft daarom bescherming nodig om te kunnen ontwikkelen.

Introductieronde

- Wat verwacht je van vanmiddag?
- Welke casus uit je eigen praktijk breng je in?

De theorie in drie blokjes

- Communication systems & boundary work
- Ties theory & stakeholder management
- Strategic Niche Management & multi-level perspective

De gespreksvragen voor de cases (I)

---

1. Wat zijn de belangen van de stakeholders bij het project?
(stakeholder management)
2. Wat heeft het project gedaan met stakeholders die 'tegen' waren/zijn? *(stakeholder management)*
3. Neemt het eigenaarschap van stakeholders toe tijdens het project? *(stakeholder management)*
4. Bestaat het netwerk uit 'oude bekenden' of zijn er ook 'buitenstaanders' in betrokken? *(ties theory, strategic niche management)*

De gespreksvragen voor de cases (II)

---

5. Is/was er discussie tussen stakeholders over de herkomst en de toepassing van kennis? (*boundary work*)
6. Hoe is de innovatie-agenda tot stand gekomen? Hoe waren stakeholders hierbij betrokken? (*boundary work, strategic niche management*)
7. Heeft het project producten opgeleverd die door alle stakeholders worden 'toegeëigend?' (*boundary work*)
8. Is er verschil in taal/begrippenkader bij de verschillende stakeholders (en hun organisaties)? (*communication systems*)

De gespreksvragen voor de cases (III)

---

9. Heeft het project een eigen taal (perceptie van de werkelijkheid) ontwikkeld met de betrokkenen? (*communication systems, boundary work*)
10. Wat is er gebeurd in de context van het project, wat kan dienen als verklaring voor succes/falen? (*multi-level perspective*)
11. Wat moet er gebeuren om de innovatie de laten slagen, in de innovatie zelf en in de context? (*multi-level perspective, strategic niche management*)
12. Op welke punten botst de innovatie met de bestaande situatie (markt, beleid, cultuur)? (*strategic niche management, multi-level perspective*)

De gespreksvragen voor de cases (IV)

---

13. Hoe heeft het project ervoor gezorgd dat de innovatie ontwikkeld kon worden, ondanks weerstand? (*strategic niche management*)
14. Zie je in het project een gezamenlijk leerproces (gezamenlijke kennisontwikkeling) bij stakeholders? (*strategic niche management, boundary work*)

---

groepsindeling

---

1. Jan Broeze, Marcel Vijn, Francesca Neienhuis (Emiel)
2. Ruben Kolfschoten, Arjan Dekking, Monique van der Gaag (Brenda)
3. Douwe van der Veen, Wim van Dijk, Monice van Dongen (Peter)
4. Lolke Sijtsma, Wijand Sukkel, Peter Jongebloed (Jan Eelco)
5. Gülden Yilmaz, Caroline Labrie (Pieter)